

ਪ੍ਰਗਾ

(ਫਿਲੋਮੋਨ 21-25)

ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਚਰਚਾ ਆਇਤ 20 ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਭਾਗ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਫ਼ਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਲਾਮ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਰਕਤ ਦੀ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਇਤ 21 ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਖੁੱਲੇ ਸਾਹ, ਅਰਾਮ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ।

21-25

²¹ਤੇਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਤੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਕਰੇਂਗਾ।

²²ਨਾਲੇ ਕੋਈ ਉਤਰਨ ਦਾ ਥਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਭਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।

²³ਇਪਫ਼ਰਾਸ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਿੱਤ ਕੈਦ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਹੈ ਤੇਰੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ। ²⁴ਨਾਲੇ ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ਅਤੇ ਦੇਮਾਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

²⁵ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੁਹਾਡੇ ਆਤਮਾ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ। ਅਮੀਨ ।

ਆਇਤ 21. ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪੂਰਣ ਕ੍ਰਿਦੰਤ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਇਹ ਤੈਅ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੋਨ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਵੇਗਾ।

ਤੇਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮਸੀਹੀ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਤੁਲਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੂੰ ‘ਆਦੇਸ਼’ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ‘ਬੇਨਤੀ’ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ (ਆਇਤਾਂ 8, 9)। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮਤਲਬ ਵਿਚ ‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਇਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *hupakoē* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 5: 19; 6: 16)। ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਇੱਥੇ ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ‘ਆਗਿਆ’ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਭਲਾ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੋਨ ਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ

ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ।

ਆਇਤ 16 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ‘ਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ’ ਜਾਣ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਆਇਤ 21 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਕਰੇਗਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਟੀਕਾਕਾਰ ਕਿਆਫ਼ਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ, ‘ਵਧੀਕ’ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਪੌਲੁਸ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਵੇ ਅਤੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਇਹੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਪਣੀ ਵਾਕਰਚਨਾ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਬੜੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 22. ਨਾਲੇ ਕੋਈ ਉਤਰਨ ਦਾ ਥਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖ। ਇਹ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਣ ਨਾਲ ਖ਼ਤ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਇਸ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦਾ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਉਮੀਦ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ। ਦੂਜਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ‘ਪਿਆਰੇ ਭਰਾ’ ਅਤੇ ‘ਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ’ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿਮਾਨ-ਨਵਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਦਰ ਭਾਵ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਤਰੂ ਲਈ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਮੰਜੂਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ। ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਭਈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਆਇਤ 3 ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ‘ਤੁਹਾਡੀਆਂ’ ਅਤੇ ‘ਤੁਹਾਡੀ’ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬਹੁਵਚਨ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਔਫ਼ਿਆ, ਅਰਖਿੱਪੁਸ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਮਿਲਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 23. ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਤ ਲਿਖਦੇ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਮ ਦੇਣ ਲੱਗਾ। ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਖ਼ਤ ਲਿਖਦੇ ਵਕਤ ਵੀ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 10-14)। ਇਪਫ਼ਰਾਸ ਵੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 12)। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਵਕਤ ਇਪਫ਼ਾਸ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28: 30, 31)। ਤੇਰੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ‘ਤੇਰੀ’ ਦੇ ਇਕ ਵਚਨ ਰੂਪ ਦਾ ਅਨੋਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਪਫ਼ਰਾਸ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਮ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 24. ਸਲਾਮ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਬਰਨਬਾਸ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਭਰਾ ਯੂਹੰਨਾ ਮਰਕੁਸ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15: 37, 38), ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਰਸੂਲ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸੰਪਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 11)। ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ ‘ਅਰਿਸਤਰਖੁਸ

ਬੱਸਲੁਨੀਕੇ ਦਾ ਇਕ ਮਕਦੂਨੀ' ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27:2) ਜਿਹੜਾ ਅਫ਼ਸੂਸ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਵਕਤ ਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਸੀ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 10 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਦ' ਦੱਸਿਆ। ਦੇਮਾਸ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਸੂਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਵਰਤਮਾਨ ਜੁੱਗ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਲਾ ਕੇ' ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 10)। 'ਪਿਆਰਾ ਵੈਦ' ਲੂਕਾ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 14) ਇਕ ਗੈਰਕੌਮ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਇਕੱਲਾ ਲੂਕਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ' (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 11)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਫਿਲੋਮੇਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 25. ਖ਼ਤ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਿਰਾਲੇ ਢੰਗ, ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੁਹਾਡੇ ਆਤਮਾ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ। 'ਤੁਹਾਡੇ' ਇੱਥੇ ਫੇਰ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਾਂਗ, ਖ਼ਤ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ 'ਆਤਮਾ' ਇਕਵਚਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਜਾਂ ਜੀਵ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ' ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਜੋਜ਼ਫ਼ ਏ. ਵਿਜ਼ਾਈਮਰ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਦੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਖ਼ਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਭਾਵ ਕਲੀਸੀਆ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ, ਜਿਹੜੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ; ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਦਯਾ ਦਾ ਹੈ।...¹

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ

ਡੇਲ ਵਾਸਰਮੈਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਾਲਾ ਨਾਟਕ *ਮੈਨ ਆਫ਼ ਲਾ ਮੈਨਚਾ* 22 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨਿਯੂ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ 2,329 ਨਾਟਕਾਂ ਤਕ ਚੱਲਿਆ। ਸਰਵੈਂਟੇਸ' ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਪੇਨੀ ਨਾਵਲ *ਡੌਨ ਕੁਇਗਜ਼ੋਟ* ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ,² ਇਸ ਵਿਚ ਬਹਾਦੁਰੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਡੌਨ ਕੁਇਗਜ਼ੋਟ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਇਕ ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਦੀ, ਜੰਗਲੀ, ਬਦਕਾਰ ਗੁਲਾਮ ਅਲਡੌਂਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਡੌਨ ਕੁਇਗਜ਼ੋਟ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਦੇ 'ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਦੀ' ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਪਾਕ ਕੁਆਰੀ 'ਔਰਤ' ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਭਲੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਲਡੌਂਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੀ।

ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡੌਨ ਕੁਇਗਜ਼ੋਟ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੋਹਭੰਗ ਹੋਏ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਰਨ ਲਈ ਘਰ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਡੌਂਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਡਲਸੀਨੀਆ' ਕਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਇਗਜ਼ੋਟ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਆਪਣੇ ਸੁਫਨੇ ਦਾ ਗੀਤ ਫੇਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਲੋਕ ਅਲਭੋਂਜਾ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਮੇਰਾ ਨਾਂਅ ਡਲਸੀਨੀਆ ਹੈ।’

ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਕੇ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰੀਨ ਗੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਰੇਸ਼ਟ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਖ਼ਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਰਸ਼ਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਵਿਆ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੋਜ਼ਫ਼ ਏ. ਫ਼ਿਜ਼ਾਈਮਰ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਫਿਲੋਮੇਨ*, ਦ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 34ਸੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 2000), 126. ²ਵੇਖੋ ਮਿਗੁਏਲ ਡਿ ਸਰਵੈਂਟਸ ਸਾਵੇਡਰਾ, *ਡੈਨ ਕੁਇਗਜ਼ੇਟ*, ਅਨੁ. ਐਡਿਥ ਗ੍ਰੋਸਮੈਨ, ਵਿਦ ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬਾਏ ਹੈਰਲਡ ਬਲੂਮ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਏਕੋ, 2003)।